

Брюксел, 1.2.2023 г.
COM(2023) 62 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Промислен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии

1. ВЪВЕДЕНИЕ: ПРОМИШЛЕН ПЛАН НА ЗЕЛЕНИЯ ПАКТ ЗА ЕРАТА НА НУЛЕВИ НЕТНИ ЕМИСИИ

Това десетилетие ще бъде от решаващо значение, за да може светът да ограничи покачването на глобалните температури и да предприеме необходимите мерки за постигане на нулеви нетни емисии. Залогът е голям и предизвикателствата са сложни, но това представлява уникална поколенческа възможност да се използва този императив като катализатор за инвестиране в икономиката на чистата енергия и промишлеността с нулеви нетни емисии.

В Европейския зелен пакт се определят амбициите ни за екологичен преход, включително нашите цели в областта на климата за постигане на нулеви нетни емисии до 2050 г. В пакета „Подготвени за цел 55“ се предвижда конкретен план за устойчиво развитие на европейската икономика, като с плана REPowerEU прекратяването на употребата на изкопаемите горива става по-бързо. Наред с плана за действие за кръгова икономика това определя рамката за трансформация на промишлеността на ЕС с цел постигане на нулеви нетни емисии.

През следващите няколко години ще бъде определен икономическият облик, който ще приеме ерата на нулеви нетни емисии. Ще бъдат създадени нови пазари, революционните чисти технологии ще бъдат нововъведени, разработени и пуснати на пазара, а енергийните ни системи ще бъдат трансформирани. Поради това тези, които инвестират първи и по-бързо днес, ще осигурят своето място в тази нова икономика и ще създадат работни места за новоквалифицирана работна сила, ще обновят промишлените производствени бази, ще намалят разходите за хората и предприятията и ще бъдат в най-добра позиция да подкрепят други части на света при декарбонизацията на собствените им икономики.

Мащабът на възможностите за европейската промишленост поставя тази необходимост на преден план. По оценки на Международната агенция по енергетика световният пазар на ключови масово произвеждани технологии за чиста енергия ще бъде на стойност около 650 милиарда щатски долара годишно до 2030 г. (около 600 милиарда евро), което превишава повече от три пъти сегашното равнище. Свързаните с това работни места в производството на енергия биха могли да се удвоят за същия период от време¹. Промислеността с нулеви нетни емисии в световен мащаб бележи силен растеж, като търсенето понякога изпреварва предлагането.

ЕС вече е готова да ускори темповете и да се възползва от възможността за нулеви нетни емисии. Икономическият модел на Европа, изграден на нейния единен пазар, донесе нарастващ просперитет през последните десетилетия. Европа е лидер в областта на иновациите, рисковия капитал и внедряването на технологии за нулеви нетни емисии и устойчиви продукти. Тя има стабилна отправна точка — промишленост с доказани резултати при определянето на тенденции и стандарти, с нарастващи равнища на цифровизация. Тя произвежда висококачествени и иновативни продукти, които се използват в целия свят. Тя разполага с водещи световни учени и изследователи, които последователно разработват революционни решения или усъвършенстват съществуващите технологии.

ЕС също така показва как **екологичният преход може да засили конкурентоспособността.** Постепенното премахване на руските изкопаеми горива ускори нова индустриална революция, насочена към приключване на ерата на

¹ Енергийни технологични перспективи (2023 г.), Международна агенция по енергетика.

изкопаемите горива. В нашата икономика се разработва и внедрява широк набор от нови технологии за нулеви нетни емисии: в областта на транспорта, сградите, производството, енергетиката и дори създаването на изцяло нови пазари. Нашата система с нулеви нетни емисии е на стойност над 100 милиарда евро през 2021 г., като стойността се е удвоила от 2020 г. насам.²

ЕС също така доказва своята присъща устойчивост на непрекъснати промени и предизвикателства. Промислеността среща предизвикателства от всякакъв характер — висока инфлация, недостиг на работна ръка, демографски промени, смущения във веригите на доставки след COVID, нарастващи лихвени проценти, скокове в разходите за енергия и цените на суровините. Това е съчетано със силна, но невинаги лоялна конкуренция на разпокъсания световен пазар. Въпреки тези трудности досега икономиката на ЕС устоява по забележителен начин и политическото единство дава резултати. В момента цените на природния газ и петрола са спаднали под равнищата отпреди войната. Инфлацията в Европа намаля за втори пореден месец и особено през декември 2022 г. Безработицата е по-ниска, отколкото преди финансовата криза от 2008 г., а пазарите на труда продължават да функционират добре.

ЕС е ангажиран и убеден, че може да ускори трансформацията на своята промишленост за постигане на нулеви нетни емисии. В допълнение към нуждите и възможностите, като например разгръщането на възобновяеми енергийни източници, преобразуването на енергийната и транспортната инфраструктура, като например мрежите, масовото преминаване към водород без изкопаеми горива като среда за съхранение, гориво и изходна суровина, ЕС може също така да бъде водещ участник в отраслите на бъдещето с нулеви нетни емисии. Можем също така да създадем нови форми на сътрудничество в областта на чистите технологии с нашите партньори в чужбина. Чрез съвместна работа с партньорите за разработване на технологии за нулеви нетни емисии, диверсифициране и укрепване на веригите на доставки и подкрепа за други в техния екологичен преход, надпреварата за постигане на нулеви нетни емисии може да бъде от полза за планетата и за бизнеса.

Окуражаващите признаци са, че европейските партньори също започват да се възползват от промишлените възможности за нулеви нетни емисии. Законът на САЩ за намаляване на инфлацията ще мобилизира над 360 милиарда щатски долара до 2032 г. (около 330 милиарда евро). Плановите на Япония за екологична трансформация имат за цел да привлекат до 20 трилиона йени (приблизително 140 милиарда евро) чрез облигации за екологичен преход. Индия предложи схема за стимулиране на производството с цел повишаване на конкурентоспособността в сектори като слънчевите фотоволтаични системи и акумулаторните батерии. Обединеното кралство, Канада и много други също представиха своите инвестиционни планове в областта на чистите технологии. Европа е поела ангажимент да работи с всички тези партньори за общото благо.

Търговията и конкуренцията в промишлеността с нулеви нетни емисии обаче трябва да бъдат справедливи. Някои от инициативите на нашите партньори могат да имат нежелани странични ефекти върху нашите собствени промишлени отрасли с нулеви нетни емисии. В по-общ план субсидиите на Китай отдавна са два пъти по-високи от тези в ЕС като процент от БВП³. Това доведе изкривяване на пазара и производството на редица технологии за нулеви нетни емисии понастоящем е доминирано от Китай, който

² [The rise of European Clean Tech — Report](https://dealroom.co/uploaded/2022/04/Dealroom-Talis-Climate-Tech-Europe-2022.pdf) („Възходът на европейските чисти технологии, доклад“), <https://dealroom.co/uploaded/2022/04/Dealroom-Talis-Climate-Tech-Europe-2022.pdf>

³ [Chinesische Subventionspolitik: Effekte auf deutsche Unternehmen \(vbw-bayern.de\)](https://www.vbw-bayern.de)

е превърнал субсидирането на иновациите и производството на чисти технологии в приоритет в своя петгодишен план. Обявените инвестиции на Китай в чисти технологии надхвърлят 280 милиарда щатски долара (около 260 милиарда евро). Европа и нейните партньори трябва да положат повече усилия за борба с последиците от тези несправедливи субсидии и продължителни нарушения на пазара. Там, където влиянието на публичния сектор върху частните пазари е твърде голямо, нарушенията създават неравнопоставени условия на конкуренция и нелоялна конкуренция. Комисията ще продължи да използва пълноценно инструментите за търговска защита (ИТЗ), за да защити единния пазар и основаната на правила международна търговия от нелоялни търговски практики, като дъмпинг и нарушаващи конкуренцията субсидии.

В бъдеще продължават да съществуват предизвикателства, свързани с конкурентоспособността. Ерата на евтините изкопаеми горива вече е приключила, което налага ускоряване на екологичния преход, за да се гарантира, че промишлеността има достъп до изобилна и достъпна чиста енергия. ЕС трябва да надгражда върху най-голямата си сила — единния пазар, и да избягва разпокъсаността. Поради това Комисията се ангажира да предложи всеобхватен европейски подход, основан на общи стратегически приоритети и оценка на нуждите от инвестиции. Това ще изисква да се проучат различни възможности за осигуряване на общ отговор на ЕС, включително финансиране от ЕС. Необходимо е също да се положат повече усилия, за да се улесни достъпът на предприятията до частно финансиране, по-специално чрез доизграждане на съюза на капиталовите пазари. По-голямата конкурентоспособност трябва да върви ръка за ръка с добре платени качествени работни места и инвестиции в човешки капитал.

Ерата на промишлеността с нулеви нетни емисии ще бъде изградена въз основа на решенията, взети днес. ЕС трябва да бъде готов да поеме водеща роля с бързина, амбиция и споделено усещане за посока. Един общ отговор, заложен в политиките и инструментите на ЕС, ще бъде много по-ефективен от 27 национални подхода.

2. ПРОМИШЛЕН ПЛАН НА ЗЕЛЕНИЯ ПАКТ — ДА ЗАПАЗИМ ПРЕДНИНАТА

В този контекст на изключителни възможности и предизвикателства Европа се нуждае от нов промишлен план на Зеления пакт. Планът ще бъде част от Европейския зелен пакт, който е начална стъпка по пътя към неутралност по отношение на климата, и ще даде възможност на Европа да поеме водеща роля в световен мащаб в ерата на промишлеността с нулеви нетни емисии.

Отправната точка за плана е необходимостта от значително увеличаване на технологичното развитие, производството и инсталирането на продукти с нулеви нетни емисии и енергийните доставки през следващото десетилетие, както и добавената стойност на общоевропейския подход за съвместно посрещане на това предизвикателство. Трудност представлява световната конкуренция за суровини и квалифициран персонал. Планът има за цел да се справи с това предизвикателство, като се съсредоточи върху областите, в които Европа може да има най-голямо влияние. Планът също така има за цел да предотврати риска от замяна на зависимостта ни от руски изкопаеми горива с други стратегически зависимости, които биха могли да възпрепятстват достъпа ни до ключови технологии и суровини за екологичния преход, чрез комбинация от диверсификация и собствено развитие и производство. Планът ще допълни продължаващите усилия за трансформация на промишлеността в рамките на Европейския зелен пакт и промишлената стратегия на ЕС, по-специално Плана за действие относно кръговата икономика. Модернизирането и декарбонизацията на енергоемките отрасли също продължава да бъде основен приоритет, както и гарантирането на прехода от едно работно място към друго и създаването на качествени

работни места чрез обучение и образование.

Ето защо е необходим силен съвместен европейски отговор за стимулиране на промишлеността с нулеви нетни емисии. Промисленият план на Зеления пакт ще се опира на нашите силни страни: откритост, иновации, приобщаване и устойчивост. При подходящи условия промишлеността с нулеви нетни емисии в Европа ще играе жизненоважна роля за превръщането на континента в зелена икономика — като осигурява просперитет в ЕС и има водеща роля в световен мащаб както в областта на технологиите, така и в борбата с изменението на климата и замърсяването.

Този нов промишлен план на Зеления пакт се основава на четири стълба:

- **предвидима и опростена регулаторна среда;**
- **по-бърз достъп до достатъчно финансиране;**
- **умения; и**
- **отворена търговия за устойчиви вериги на доставки.**

2.1. Предвидима, съгласувана и опростена регулаторна среда

ЕС традиционно разчита на стабилна регулаторна среда за създаване на благоприятни условия за стопанска дейност, за осигуряване на качествена заетост за нашата работна сила и за високо равнище на защита на околната среда. Тези три измерения могат да се подсилват взаимно, ако регулирането е балансирано и интелигентно проектирано, за което се изисква постоянно внимание. Ето защо тази година Комисията въведе допълнителна „проверка на конкурентоспособността“ за всички нови регламенти, за да се гарантира, че са взети под внимание всички потенциални въздействия върху конкурентоспособността и се избягва ненужната тежест. Простата, предвидима и ясна регулаторна среда е от ключово значение за насърчаване на инвестициите. Действията на равнище ЕС предотвратяват разпокъсаността между 27 отделни регулаторни подхода.

Тази пролет Комисията ще представи три ключови предложения за конкурентоспособност на промишлеността, свързани с необходимостта от реформа:

Първо, като част от промисления план на Зеления пакт Комисията предлага да представи законодателен акт за нулеви нетни емисии в промишлеността в подкрепа на производството на ключови технологии в ЕС. Актът ще осигури опростена регулаторна рамка за производствения капацитет на продуктите, които са от ключово значение за постигането на нашите цели за неутралност по отношение на климата, като например акумулатори, вятърни генератори, термopомпи, слънчева енергия, електролизьори, технологии за улавяне и съхранение на въглероден диоксид⁴. По-специално в законодателният акт за нулеви нетни емисии:

- след анализ по сектори ще бъдат определени **цели за промисления капацитет до 2030 г.**, когато това е необходимо, за да се гарантира, че стратегическите зависимости не излагат на риск екологичния преход. Ще бъде разгледана цялата трансгранична верига на доставки и създаване на стойност, така че доставките да

⁴ Точният продуктов обхват още не е определен. Като изхожда от технологичната неутралност, актът ще се основава на оценка на стратегическото значение и на установените нужди от производствени инвестиции в различни видове продукти с нулеви нетни емисии. Тези технологии могат да надхвърлят стратегическите технологии за нулеви нетни емисии, които ще бъдат допустими за конкретния вид подкрепа, налична съгласно Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход.

- не се превърнат в пречка;
- Ще бъде намалена продължителността и ще бъде засилена предвидимостта на процесите на издаване на **разрешения** чрез определяне на конкретни срокове за различните етапи на издаване на разрешения и административният капацитет на държавите членки ще бъде значително укрепен, например чрез въвеждане на **„обслужване на едно гише“** — единствена точка за контакт за инвеститорите и заинтересованите страни от промишлеността по време на целия административен процес.

Тъй като европейските вериги за създаване на стойност са силно интегрирани и взаимосвързани в рамките на единния пазар (вж. фигура 1), в акта за нулеви нетни емисии ще бъдат определени прости и оперативни критерии за определяне на проекти от стратегически интерес по веригата на доставки с нулеви нетни емисии. Това следва да гарантира, че всички държави членки продължават да се възползват от иновативното промишлено внедряване чрез насърчаване на **стратегически проекти, включително многонационални проекти, достъпни за развити и по-слабо развити региони**. Тези проекти биха могли да се възползват от ускорени процедури за издаване на разрешения и да привлекат частно и публично финансиране на европейско и национално равнище⁵.

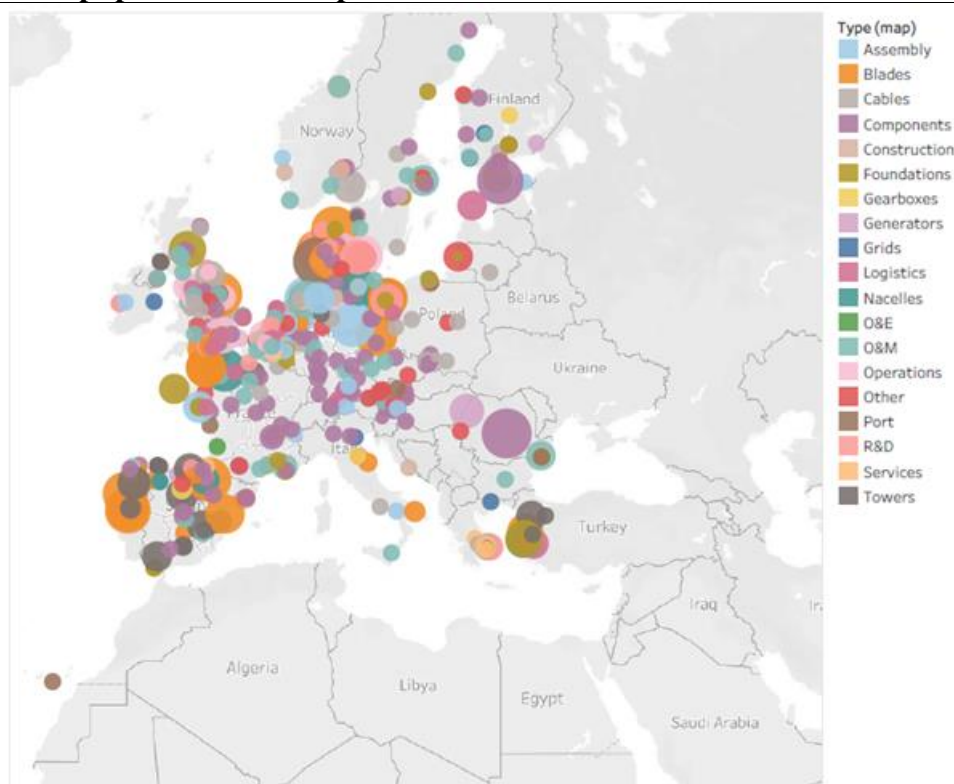
Европейските стандарти могат да спомогнат за насърчаване на внедряването на чисти и цифрови технологии. По-специално за новите промишлени вериги за създаване на стойност предвиждането и разработването на висококачествени европейски стандарти би могло да предостави на промишлеността на ЕС важно конкурентно предимство, включително на световно равнище. Те биха могли да демонстрират „продаваемост“ и да привлекат инвестиции в предприятията, които се придържат към тях. Европейските стандарти ще позволят на промишлеността на ЕС да увеличи мащаба на своите технологии в рамките на единния пазар — което е от особено значение за стартиращите предприятия и МСП.

- Актът би могъл да даде възможност на Комисията да поиска **европейски стандарти** за насърчаване на бързото внедряване на ключови технологии⁶.

⁵ Националното публично финансиране, представляващо държавна помощ, е в съответствие с ВРКП.

⁶ Например рециклирането на суровини за слънчеви панели или инсталирането на вятърни турбини може да бъде улеснено чрез спазване на европейските стандарти, разработени в тези области. Вече е възможно да се разработи стандарт за събиране, транспортиране и обработка на батерии, за да се даде възможност за бързо проследяване и опростена процедура за инсталациите за рециклиране, които отговарят на този стандарт.

Фигура 1. Веригите за доставки и работните места в областта на вятърната енергия са силно интегрирани в ЕС и Европа

Източник: Wind Europe. На картата са представени съоръженията за производство на вятърна енергия в ЕС в различните им сегменти.

Големината на кръговете е пропорционална на броя на работните места в едно съоръжение (малки кръгове: 10—50 служители; големи кръгове: над 1 000 служители).

За да насърчи иновациите, Комисията ще оцени възможността за създаване на **регулаторни лаборатории**, за да се даде възможност за бързо експериментиране и революционни иновации при изпитването на нови технологии⁷. Такива регулаторни лаборатории могат също така да проправят пътя за опростяване на процеса на разрешаване/сертифициране за пускане на продукти на пазара. Понастоящем тези процедури могат да бъдат продължителни, като забавят въвеждането на иновативни продукти и представляват значителна тежест, особено за МСП и стартиращите предприятия. Комисията ще продължи да финансира съоръжения за изпитване като важна стъпка за пускане на технологиите на пазара.

За да се стимулира допълнително търсенето на продукти с нулеви нетни емисии в голям мащаб, **важна роля могат да играят редица форми на публични действия, като например обществени поръчки, концесии и стимули за бизнес ползвателите и крайните потребители да използват технологии за нулеви нетни емисии въз основа на устойчивост и кръговост.** Публичните органи в ЕС изразходват около 14 % от БВП (около 2 трилиона евро годишно) за закупуване на услуги, строителни работи и продукти. Политиката в областта на обществените поръчки и другите форми на публична

⁷ До лятото на 2023 г. Комисията възнамерява да публикува насоки, показващи съответните случаи на използване на регулаторни лаборатории, изпитателни платформи и живи лаборатории, за да подкрепи създателите на политики и новаторите в техния подход към експериментирането в ЕС.

подкрепа могат да играят роля за постигане на максимална възвръщаемост на публичните средства в обществен интерес, като същевременно насърчават сигурността на доставките чрез диверсификация на източниците. За тази цел Комисията ще определи характеристиките за устойчивост и възможните изисквания за продукти с нулеви нетни емисии, като използва наличните правни инструменти и съществуващите стандарти на ЕС. Това би насърчило по-предвидимо и еднакво търсене на решения за нулеви нетни емисии и би позволило на публичните органи да определят амбициозни изисквания за устойчивост.

Второ, Комисията ще предложи **Законодателен акт за суровините от изключителна важност**. Производството на технологии на ЕС за нулеви нетни емисии е възможно само ако се осигури достъп до съответните суровини от изключителна важност, включително чрез диверсифициране на източниците и чрез рециклиране на суровините, за да се намали зависимостта на ЕС от силно концентрирани доставки от трети държави и да се стимулират качествените работни места и растежът в кръговата икономика. Този акт ще има за цел да гарантира сигурността на доставките за ЕС, включително чрез засилване на ангажираността на международните партньори, улесняване на добива (когато е уместно), преработката и рециклирането, като същевременно се осигурят високи екологични стандарти и продължаване на научните изследвания и иновациите, например за намаляване на използването на материали и за разработване на заместители на биологична основа. Вече са постигнати осезаеми успехи: днес някои дружества от ЕС използват лигнин с произход от дървесина в батериите вместо графит.

Трето, **енергетика**. Използването на енергията като оръжие от страна на Русия беше основен предупредителен сигнал за сигурността на доставките и справяне със зависимостите. Конкурентоспособността на много дружества беше сериозно отслабена от високите цени на енергията и смущенията в няколко вериги на доставки. Това се отнася по-специално за енергоемките отрасли⁸. За да се преодолеят високите разходи за енергия и да се заменят скъпите изкопаеми горива с по-евтини възобновяеми енергийни източници, бяха предприети важни стъпки в съответствие с плана REPowerEU. Например през 2022 г. капацитетът за производство на вятърна и слънчева енергия от възобновяеми източници в ЕС надвиши 400 GW, което представлява увеличение с над 25 % в сравнение с 2020 г.⁹ Създадохме енергийната платформа на ЕС за обединяване на търсенето на газ, координиране на използването на инфраструктурата и договаряне с международни партньори. Реализирахме икономии, запълнихме хранилищата и въведохме таван за краткосрочните пазари. Няколко инфраструктурни проекта и междусистемни връзки бяха завършени както в областта на електроенергията, така и в областта на природния газ. **През март Комисията ще представи реформа на структурата на пазара на електроенергия**, за която понастоящем се провежда обществена консултация. Дългосрочните ценови договори биха могли да играят важна роля, за да се даде възможност на всички потребители на електроенергия да се възползват от по-предвидими и по-ниски разходи за енергия от възобновяеми източници. Както е посочено в плана REPowerEU, повишаването на конкурентоспособността на промишлеността ще изисква както трансформиране на промишлените процеси, мащабно ускоряване и увеличаване на енергията от възобновяеми източници, така и по-големи усилия за енергийна ефективност и намаляване на търсенето на енергия, както и преквалификация и повишаване на квалификацията на работната сила.

⁸ Като например производителите на полисилиций, използван в слънчевата фотоволтаична енергия, или производителите на акумулаторни клетки.

⁹ Оценки на Комисията въз основа на данни от Международната агенция за възобновяема енергия (Irena) и заинтересованите страни от промишлеността.

Новата **регулаторна рамка на ЕС за батериите** е ключов елемент в прехода на ЕС към неутрална по отношение на климата икономика, като осигурява конкурентни и устойчиви вериги за създаване на стойност за производството, повторната употреба и рециклирането на батерии в ЕС. В бъдеще **Регламентът за екопроектирането на устойчиви продукти**¹⁰ ще се прилага за по-широка гама от продукти и допълнително ще разшири обхвата на изискванията за устойчивост, в които промишлеността на ЕС има отлични резултати. Комисията ще даде голям приоритет на работата по технологиите за нулеви нетни емисии в рамките на съществуващите и бъдещите работни планове за екопроектирането.

Освен това от ключово значение е потребителите да могат да правят своя избор въз основа на прозрачна и надеждна информация относно устойчивостта, трайността и въглеродния отпечатък на продуктите. Прозрачността на пазара е инструмент, улесняващ навлизането на технологично и екологично по-добри продукти с нулеви нетни емисии. Например Комисията до края на тази година ще предложи **единен енергиен етикет** за термопомпите, за да се даде възможност на потребителите да сравняват различните технологии¹¹. Предложението на Комисията за предоставяне на повече права на потребителите с оглед на екологичния преход също е в тази посока.

И накрая, **инфраструктурата** е от ключово значение за стимулиращата бизнес среда за нулеви нетни емисии, която промишленият план на Зеления пакт се стреми да създаде. Пълното покритие на мрежите TEN-T с инфраструктура за зареждане с електричество и гориво и развитието и укрепването на европейска опорна водородна мрежа, както и разширяването и укрепването на интелигентните електрически мрежи за поемане на големи количества възобновяеми енергийни източници в мрежата TEN-E, изискват големи инвестиции¹², но и укрепване на регулаторната рамка. Сега е моментът необходимата инфраструктура да бъде планирана с европейска нагласа. Комисията настоятелно призовава съзаконодателите да приемат възможно най-скоро Регламента за инфраструктурата за алтернативни горива, за да спомогнат за създаването на ориентирана към бъдещето мрежа за зареждане с електричество и гориво. За да развие и укрепва водородната и електроенергийната инфраструктура, Комисията ще проучи допълнително нуждите от ресурси на Механизма за свързване на Европа и ще използва пълния обхват на преразгледания Регламент за TEN-E, за да ускори планирането, финансирането и разгръщането на ключова (трансгранична) инфраструктура. Поспециално развитието и прилагането на трансграничната инфраструктура трябва да бъде ускорено през следващите години. Комисията също така ще обмисли допълнителни начини, включително евентуални законодателни действия, за да гарантира, че държавите членки предоставят трансгранична енергийна инфраструктура, така че да няма неоправдано забавяне на разгръщането на стратегическата инфраструктура.

Промишленият план на Зеления пакт ще успее да повиши конкурентоспособността, ако всички участници (органи, социални партньори, инвеститори, потребители) обединят усилията си за постигане на едни и същи цели. Наскоро създадената платформа Clean Tech Europe, промишленият форум за чиста енергия, заедно с други заинтересовани

¹⁰ Политиката на ЕС за екопроектирането определя хармонизирани правила за продукти, свързани с енергопотреблението, по отношение на аспекти като потреблението на енергия, потреблението на вода, нивата на емисиите и ефективността на използване на материалите, като стимулира както търсенето, така и предлагането на по-устойчиви продукти.

¹¹ За термопомпи, благодарение на базата данни за енергийно етикетиране EPREL <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

¹² Относно нуждите от инвестиции вж. работния документ на службите на Комисията REPowerEU <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0230&from=EN>

страни, ще подкрепят плана, ще координират действията за постигане на инвестиционните и производствените цели и ще подобрят допълнително възможностите за намиране на партньори. Комисията ще продължи да работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент, за да може промишленият план на Зеления пакт да се увенчае с успех.

2.2. Ускоряване на достъпа до финансиране

Промишлеността с нулеви нетни емисии в световен мащаб отбеляза силен растеж, като през 2022 г. инвестициите в чиста енергия нараснаха с 10 % на годишна база. Промишлеността с нулеви нетни емисии в ЕС е конкурентоспособна в някои сектори, като например вятърната енергия или термопомпите, дори в условията на относително високи цени на енергията, докато в други сегменти, като например слънчевите фотоволтаични панели, е по-ограничена. Освен това гарантирането на навременен преход към икономика с нулеви нетни емисии изисква по-бързо развитие на тези сектори. **Пазарните дялове на промишлеността на ЕС са подложени на силен натиск, тъй като субсидиите в чужбина нарушават условията на конкуренция. Това налага разширяване и ускоряване на достъпа до финансиране за промишлеността с нулеви нетни емисии.** Това е вторият стълб на промишления план на Зеления пакт.

Целенасоченото публично финансиране също трябва да играе своята роля. И днес финансирането от ЕС и националното финансиране играят важна роля за насърчване на иновациите, производството, внедряването и укрепването на мрежите и инфраструктурите. Частното финансиране ще бъде от основно значение за отключването на инвестиции за промишлеността с нулеви нетни емисии.

В рамките на NextGenerationEU 27-те национални плана за възстановяване и устойчивост, финансирани от Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ), вече предоставят 250 милиарда евро за екологични мерки, включително инвестиции в подкрепа на декарбонизацията на промишлеността. „Хоризонт Европа“ заделя 40 милиарда евро за научни изследвания и иновации по линия на Зеления пакт, включително в партньорство с промишлеността.

Политиките на сближаване предоставят около 100 милиарда евро за екологичния преход, включително Фонда за справедлив преход. Комисията допълнително ще улесни бързото мобилизиране на инвестиции в областта на сближаването в подкрепа на плана за нулеви нетни емисии в промишлеността, включително чрез ускоряване на разработването и възстановяването на разходите за проекти за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници чрез стандартни схеми за възстановяване на разходи.

Към днешна дата тези източници на финансиране от ЕС до голяма степен са подпомогнали научните изследвания и иновациите и внедряването на енергия от възобновяеми източници и свързаната с тях инфраструктура, а не са били насочени към производствения капацитет в сектора.

Финансирането за промишлени вериги за създаване на стойност с нулеви нетни емисии може да бъде ускорено и увеличено чрез целенасочена държавна помощ. Но за да се избегне фрагментирането на единния пазар поради различните равнища на национално подпомагане и различния капацитет за предоставяне на такава подкрепа, е необходимо и подходящо финансиране на равнище ЕС, за да се улесни процъфтяването на такива промишлени вериги за създаване на стойност в целия Съюз.

2.2.1 Национално финансиране

Като се започне с държавната помощ: Политиката на ЕС в областта на конкуренцията предоставя инструменти в подкрепа на разработването и внедряването на ключови авангардни технологии, стратегически за екологичния и цифровия преход, като същевременно се запазва целостта на единния пазар и се спазват международните задължения на ЕС. Само през 2022 г. Комисията одобри схеми за помощ с общ бюджет от 51 милиарда евро за разгръщане на нов капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници и за декарбонизация на промишленото производство в целия Съюз. Още през март 2022 г., след агресията на Русия срещу Украйна, Комисията прие временна рамка за действие при кризи, която предоставя на държавите членки инструмент за преодоляване на отрицателните икономически последици, породени от войната, и за улесняване на структурните корекции, за да се реагира по-добре на произтичащото от нея икономическо положение. Рамката е изменяна два пъти и вече включва конкретни разпоредби относно опростеното подпомагане за енергията от възобновяеми източници, технологиите за декарбонизация и мерките за енергийна ефективност.

Сега Комисията възнамерява да даде възможност за допълнителна гъвкавост на държавите членки при предоставянето на помощи, ограничени до внимателно определени райони и за определено време. Комисията ще се консултира с държавите членки по предложение за временно адаптиране на правилата за държавна помощ до края на 2025 г. с цел допълнително ускоряване и опростяване чрез по-лесни изчисления, по-прости процедури и ускорено одобряване. Тези промени също така ще подпомогнат държавите членки при изпълнението на конкретни проекти в рамките на националните планове за възстановяване, които попадат в техния обхват.

Комисията възнамерява да **адаптира правилата за държавна помощ по пет оси** при спазване на условията, необходими за ограничаване на нарушенията на единния пазар, за избягване на по-големи регионални различия и за гарантиране на спазването на международните задължения. Четири от тях ще бъдат изпълнени чрез предложеното изменение на Временната рамка за действие при кризи (ВРК), която ще бъде преобразувана във **Временна рамка за държавна помощ при кризи и преход (ВРКП)**:

1. Опростяване на помощта за внедряване на енергия от възобновяеми източници;

Чрез ВРК вече беше опростена помощта за внедряване на възобновяеми енергийни източници. Проектът на ВРКП ще отиде по-далеч чрез:

- разширяване на обхвата на разпоредбите, така че да обхванат **всички технологии за възобновяеми източници** (съгласно RED II) и водорода от възобновяеми източници и **съхранението** на биогорива;
- премахване на необходимостта от открити търгове за **по-малко утвърдени технологии** (за които тръжните процедури могат да са по-неподходящи); и
- **удължаване на сроковете за завършване на проектите.**

2. Опростяване на помощта за декарбонизация на промишлените процеси;

Помощта за декарбонизация за промишлеността вече е опростена чрез ВРК. ВРКП ще отиде по-далеч с редица разпоредби, като например:

- разрешаване на помощ чрез позоваване на **стандартни проценти на инвестиционните разходи** въз основа на натрупания опит — за използване на водород, енергийна ефективност и електрификация.
- **По-гъвкави тавани на помощта** за всеки бенефициер в схеми, които отговарят

на специфични условия.

3. *Засилени схеми за подпомагане на инвестициите за производство на стратегически технологии за нулеви нетни емисии, включително възможността за предоставяне на по-голяма помощ, която да съответства на помощта, получена за подобни проекти от конкуренти, намиращи се извън ЕС, като същевременно се гарантира пропорционалността на тази помощ;*
4. *По-целенасочена помощ за големи нови производствени проекти в стратегически вериги за създаване на стойност с нулеви нетни емисии, като се отчита недостигът на финансиране в световен мащаб.*

Проектът на ВРКП ще има за цел да осигури еднакви условия на конкуренция с други юрисдикции и в рамките на вътрешния пазар, насочени към секторите, в които е установен риск от преместване към трета държава, и пропорционални по отношение на размера на помощта. ВРКП ще даде възможност на държавите членки да въведат схеми за **подпомагане на нови инвестиции в производствени съоръжения в определени стратегически сектори с нулеви нетни емисии, включително чрез данъчни облекчения**. Разрешеният размер на помощта ще бъде модулиран с по-високи интензитети на помощта и тавани на размера на помощта, ако инвестицията се осъществява в подпомагани региони, за да се допринесе за постигането на целта за сближаване между държавите членки и регионите. Ще бъдат необходими подходящи условия, за да се проверят конкретните рискове от отклоняване на инвестицията извън ЕИП и дали не съществува риск от преместване в рамките на ЕИП. Държавите членки могат да **приведат националните си фискални стимули в съответствие** с обща схема, която Комисията е готова да подготви, като по този начин създадат **обща схема**, предлагаща по-голяма прозрачност и предвидимост за предприятията в целия ЕС.

Освен това държавите членки ще могат да предоставят същата помощ като тази, предлагана от трета държава, за индивидуални първоначални инвестиции в едни и същи целеви сектори, свързани с водещата роля в технологиите за нулеви нетни емисии, при определени условия, като например участие в многонационално сътрудничество, със съществени положителни странични ефекти в държавите членки и с особено внимание към подпомаганите райони. Тази помощ следва да е насочена към преодоляване на доказаните рискове от отклоняване на определени инвестиции в полза на трети държави извън ЕИП и не следва да улеснява преместването на производствени дейности между държавите членки. Помощта ще бъде ограничена до необходимото за осъществяването на проекта в ЕИП.

Комисията ще продължи да бъде ангажирана с бързината на процедурите по ВРКП, какъвто вече е случаят с помощта, одобрена съгласно Временната рамка при кризи, при която средното време за одобрение е 19 дни.

5. *Значително увеличаване на праговете за уведомяване за държавна помощ в тези области*

Комисията ще адаптира правилата за държавна помощ по тази пета ос чрез допълнително преразглеждане на **Общия регламент за групово освобождаване във връзка със Зеления пакт**. В допълнение към разпоредбите, свързани с проекти по ВПОИ (вж. по-долу), това би предоставило на държавите членки повече гъвкавост:

- за подкрепа за мерки в ключови сектори, като например водорода, улавянето и съхранението на въглероден диоксид, превозните средства с нулеви емисии и енергийните характеристики на сградите, чрез допълнително увеличаване на

- праговете, водещи до уведомяване на Комисията,
- за разширяване на обхвата на инвестиционната помощ за инфраструктура за зареждане с електроенергия и гориво,
 - за допълнително улесняване на помощта за обучение за придобиване на умения.

Днес ЕС има пет **важни проекта от общоевропейски интерес (ВПОИ)** — големи развойни проекти, предприети от няколко държави членки, за финансиране на нови технологии в стратегически области със силни положителни странични ефекти през границите, както и ефекти за иновациите, работниците и клиентите: един в микроелектрониката, два в областта на акумулаторните батерии и два в областта на водорода, като се подготвят още проекти¹³. Публичната подкрепа в размер на 18 милиарда евро за одобрените ВПОИ се очаква да отключи допълнителни 36 милиарда евро под формата на частни инвестиции, което е коефициент на ливъридж 2.

За да се ускори разгръщането на нови проекти, одобряването на проекти, свързани с ВПОИ, ще бъде допълнително рационализирано и опростено;

- Кодекс на добрите практики за прозрачно, приобщаващо и по-бързо разработване на ВПОИ ще даде възможност за рационализирана оценка, като такъв кодекс трябва да бъде одобрен тази пролет от държавите членки и Комисията.
- Комисията също така се подготвя да **ускори изпълнението на по-малки, свързани с ВПОИ иновативни проекти**, по-специално от малки и средни предприятия, чрез по-високи прагове за уведомяване и по-голям интензитет на помощта съгласно Общия регламент за групово освобождаване.

2.2.2 Финансиране от ЕС

За да подкрепи прехода към постигане на целите на ЕС за нулеви нетни емисии и целите на REPowerEU с диверсифицирани източници и сигурни доставки, ЕС ще трябва да продължи да разчита на конкурентоспособна промишленост с нулеви нетни емисии. Необходими са по-големи инвестиции до 2030 г. в производството на технологии за нулеви нетни емисии предвид амбициозните европейски цели на ЕС и международната конкуренция.

В рамките на ЕС съществуват значителни различия по отношение на подкрепата от страна на държавите членки. Например, докато през 2020 г. 0,57 % от БВП на ЕС са били разпределени за подпомагане на възобновяемите енергийни източници, една държава е предоставила почти 1 % от своя БВП, а десет други са изразходвали по-малко от половината от средната стойност за ЕС¹⁴.

За да се избегне фрагментирането на единния пазар поради различните равнища на национална подкрепа, да се улесни екологичният преход в целия Съюз, да се избегне задълбочаването на регионалните различия и да се преодолее разликата между наличното понастоящем финансиране и нуждите от финансиране за разрастване на промишлеността с нулеви нетни емисии, трябва също така да

¹³ Като например допълнителни проекти в областта на батериите и водорода или евентуално в областта на слънчевата енергия или термопомпите.

¹⁴ [Study on energy subsidies and other government interventions in the European Union - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1) (Проучване на енергийните субсидии и други правителствени интервенции в Европейския съюз — Служба за публикации на ЕС (europa.eu)). Мерките за публична подкрепа включват преки трансфери към предприятия и потребители; данъчни разходи (напр. данъчни кредити, намаляване на ДДС); подпомагане на доходите или ценова подкрепа; подкрепа за научноизследователска и развойна дейност.

увеличим финансирането от ЕС. Заедно с промишления план на Зеления пакт бюджетът на ЕС ще продължи да допринася за целенасоченото и бързо финансиране на промишлеността на ЕС с нулеви нетни емисии. REPowerEU е нашият специален инструмент и е подкрепен от други фондове на ЕС.

Комисията ще продължи да предоставя подкрепа на държавите членки при проектирането, разработването и изпълнението на реформи, както и да подпомага укрепването на административния капацитет на държавите членки, за да се гарантира ефективното изпълнение на финансирането.

REPowerEU

Благодарение на споразумението, постигнато в края на 2022 г., подкрепата на ЕС за прехода сега ще бъде увеличена с допълнителното финансиране за МВУ, предоставено чрез инициативата REPowerEU: на държавите членки ще бъдат предоставени допълнителни безвъзмездни средства по МВУ (20 милиарда евро) за насърчаване на екологизирането на промишлеността, за подкрепа на промишлени проекти на ЕС с нулеви нетни емисии и за подпомагане на енергоемките отрасли на фона на високите цени на енергията. Държавите членки ще могат също така да заделят безвъзмездни средства от Резерв за приспособяване във връзка с последиците от Брексит (5,4 милиарда евро) за тези цели. Освен това те ще могат да използват оставащите заеми по МВУ (225 милиарда евро) със значително предварително финансиране за тези инвестиции и реформи¹⁵.

За да подпомогне държавите членки при изпълнението на МВУ и неговия компонент REPowerEU, днес Комисията публикува **Насоки относно плановете за възстановяване и устойчивост**. Насоките осигуряват гъвкавост за адаптиране на плановете към настоящия контекст и за изготвяне на глави за REPowerEU. В тях се признават проблемите, произтичащи от смущенията във веригите на доставки, цените на енергията и инфлацията, и се предлагат ефективни решения на държавите членки за запазване на амбицията на първоначалните плановете. Комисията силно насърчава държавите членки да включат в своите изменени ПВУ прости и ефективни мерки за предоставяне на незабавна подкрепа на дружествата и за повишаване на тяхната конкурентоспособност:

- i) **обслужване на едно гише** за издаване на разрешения за проекти за възобновяеми енергийни източници и нулеви нетни емисии с цел ускоряване, цифровизиране и рационализиране на процесите за получаване на необходимите одобрения и разрешения за изграждане и експлоатация на проекти за нулеви нетни технологии; съчетано със специално насочено засилване на административния капацитет за премахване на административните пречки при издаването на разрешения;(ii) **данъчни облекчения** или други форми на подпомагане на инвестиции на предприятия в екологосъобразни технологии за нулеви нетни емисии, под формата на данъчен кредит, ускорена амортизация или субсидия, свързана с придобиването или подобряването на екологични инвестиционни активи;
- (iii) и инвестиране в предоставянето на работната сила на **уменията**, необходими за този индустриален преход.

Групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще подкрепя постигането на

¹⁵ Това е в допълнение към съществуващите възможности за прехвърляне на 5 % от фондовете на политиката на сближаване (до 17,9 милиарда евро).

всички цели на [плана RePowerEU](#) с допълнителни заеми и собствен капитал¹⁶. Комисията и групата на ЕИБ ще продължат да работят заедно, за да проучат как групата на ЕИБ би могла да засили своите дейности в областта на чистите технологии и в други области, допринасящи за Зеления пакт.

Програма InvestEU

Програмата InvestEU е в състояние да стимулира инвестициите в нулеви нетни емисии в ЕС. InvestEU е инструментът на Съюза, действащ като катализатор на частните инвестиции в области от приоритет за ЕС. Чрез ЕИБ, ЕИФ, ЕБВР и 14 други партньори по изпълнението ЕС подпомага публичните и частните инвестиции в технологии с нулеви нетни емисии и промишлени иновации. Примери за проекти, които могат да бъдат подкрепени, са научни изследвания, развойна дейност и иновации (НИРДИ) в областта на технологиите за акумулаторни батерии, рециклирането на суровини от изключителна важност, демонстрационните съоръжения за производство на материали във веригата на доставки на акумулаторни батерии за електрически превозни средства, технологиите за задвижване с водород, иновативните инсталации за биогорива от ново поколение, модерното производствено оборудване за преработка на стомана. InvestEU може да мобилизира над 372 милиарда евро публично — но предимно частно — финансиране чрез подкрепата на гаранцията от бюджета на ЕС в размер на 26,2 милиарда евро.

Към днешна дата Комисията е подписала гаранционни споразумения по InvestEU на обща стойност 21 милиарда евро. Въз основа на тези гаранционни споразумения ЕИФ вече подписа гаранционни споразумения по InvestEU с 48 финансови посредници от 19 държави членки за отпускане на заеми в размер на 2,3 милиарда евро на европейски МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация и 54 споразумения с фондове от 14 държави членки за капиталови инвестиции на стойност 1,9 милиарда евро¹⁷.

Примери за подкрепени по InvestEU инвестиции от ЕИБ и ЕИФ в областта на чистите технологии:

- *Инвестиция от 37 млн. евро от ЕИБ в търговски демонстрационен завод за р-САМ (прекурсор на активен катоден материал). Р-САМ се използва във веригата на доставки на акумулаторни батерии за електрически превозни средства (високотехнологични литиевойонни акумулаторни клетки).*
- *Заем от ЕИБ в размер на 315 млн. евро за съвместно предприятие за технологични и продуктови разработки в областта на технологиите за автомобилно водородно задвижване и системите за активна безопасност.*
- *Инвестиция в размер на 32 млн. евро от ЕИБ в подкрепа на проекти за научноизследователска и развойна дейност на производствено дружество в областта на електрификацията на селскостопански машини и системите за пренос на електроенергия за трактори и превозни средства с повишена проходимост.*
- *Гаранция от ЕИФ в размер на 101 млн. евро за фонд в подкрепа на технологични дружества на ранен етап (рисков капитал), промишлени предприятия с висок*

16 ЕИБ засилва финансирането за чиста енергия в подкрепа на плана RePowerEU. Съобщението за медиите е достъпно на адрес:

<https://www.eib.org/en/press/all/2022-450-eib-boosts-clean-energy-financing-in-support-of-repowereu-plan>

¹⁷ Освен това до декември 2022 г. ЕИБ беше подписала споразумения за 29 операции в 9 държави членки на стойност 2,3 милиарда евро по линия на InvestEU за финансиране на проекти за научни изследвания и иновации, устойчива инфраструктура и социални инвестиции и умения.

потенциал за растеж и дружества от сектора на декарбонизацията (проекти за енергия от възобновяеми източници и дружества за устойчивост).

- *Заем в размер на 125 млн. евро за новоизградено съоръжение за производство на катодни материали. Катодните материали ще се доставят на производителите на високотехнологични литиевойонни батерии, които се използват предимно в електрически превозни средства.*

За да се гарантира своевременното постигане на целите на промишления план на Зеления пакт, процедурите по InvestEU следва да бъдат опростени, а неговите продукти — съобразени с настоящите нужди. Гаранционните споразумения и финансовите продукти трябва да бъдат приведени в съответствие с преразгледаната рамка за държавната помощ, докато специфичните разпоредби на ОРГО значително ще опростят аспектите на държавната помощ за националните подразделения на InvestEU. Комисията ще продължи да работи с ЕИБ — банката на ЕС, и с други партньори, за да се отвърща по ефективен и навременен начин на нуждите от финансиране на приоритетни проекти, като например важните проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ).

Финансирането чрез InvestEU е силно съсредоточено в началото на периода, тъй като по-голямата част от финансирането идва от NextGenerationEU. До края на 2023 г. трябва да бъдат поети задължения за 14,83 милиарда евро от гаранцията на ЕС, като за периода 2024—2027 г. ще останат само 11,37 милиарда евро. В същото време може да се очаква значително увеличение на търсенето на подкрепа по InvestEU, като се имат предвид преразгледаните условия за допустимост, предвидени в предстоящата временна рамка за действие при кризи и преход. По-специално премахването на настоящите ограничения за финансиране на производствени проекти в областите, обхванати от временната рамка, ще доведе до повишено търсене и използване на гаранцията на ЕС от партньорите по изпълнението. Поради това Комисията извършва оценка на начина, по който общото финансиране за InvestEU може да бъде увеличено, по-специално за периода 2024—2027 г.

Фонд за иновации

Фондът за иновации подкрепя разработването и първото по рода си внедряване на технологии и решения, които спомагат за декарбонизиране на енергоемката промишленост, стимулиране на енергията от възобновяеми източници и съхранението на енергия (включително батериите и водорода) и укрепване на веригите на доставки на технологиите за нулеви нетни емисии чрез подпомагане на производството на компоненти от критично значение за акумулаторните батерии, вятърната и слънчевата енергия, електролизаторите, горивните клетки и термopомпите. През десетилетието приблизително 40 милиарда евро ще бъдат на разположение по линия на Фонда за иновации.

Преразгледаната и модернизирана директива за схемата за търговия с емисии, договорена в края на 2022 г. като част от пакета „Подготвени за цел 55“, позволява на Фонда за иновации да субсидира чрез състезателни тръжни процедури 100 % от недостига на финансиране за увеличаване на внедряването и производството на чисти технологии. По този начин Фондът за иновации може да действа като единна европейска точка за контакт за такава подкрепа, като по този начин се намаляват трудностите за инвеститорите при обединяването на различните потоци от приходи и източници на финансиране.

През есента на 2023 г. Комисията ще стартира първи търг със състезателно наддаване за подпомагане на производството на водород от възобновяеми източници. Победителите в този търг ще получат фиксирана премия за всеки килограм чист водород, произведен през период от 10 години. Това ще има подобно въздействие като данъчния кредит за производството, предвиден в Закона за намаляване на инфлацията в САЩ, като разликата е, че премията, въз основа на получените оферти, ще направи подкрепата от ЕС икономически ефективна, бърза и административно необременяваща. Условието за този първи пилотен търг с индикативен бюджет от 800 млн. евро ще бъдат обявени през юни 2023 г. Този пилотен търг ще бъде последван от допълнителни търгове или други форми на подкрепа за производството и използването на водород, които допринасят за постигането на целите на REPowerEU за водорода, като по този начин ще се обхване вътрешната част на Европейската водородна банка.

Въз основа на този опит Комисията обмисля разширяване на новия механизъм за състезателни тържни процедури с цел увеличаване на производството на компоненти за слънчева и вятърна енергия, батерии и електролизьори въз основа на анализ на нуждите на сектора на ЕС за нулеви нетни емисии, размера на пазара и заплануваните потенциални проекти. В този случай подкрепата от Фонда за иновации ще бъде под формата на производствена субсидия вместо под формата на поемане на 60 % от съответните разходи, каквато е настоящата практика на фонда.

Приходите от схемата на ЕС за търговия с емисии ще се увеличат през следващите години. По-голямата част от тази сума ще представлява национални приходи, които държавите членки трябва да използват за действия в областта на климата. Комисията насърчава държавите членки да отделят част от тези приходи за увеличаване на производството на технологии за нулеви нетни емисии. Определен дял от увеличените приходи от СТЕ би могъл също така да се използва за укрепване на ефективен инструмент на ЕС за инвестиции в нулеви нетни емисии, като например Фонда за иновации¹⁸.

На разположение са множество фондове, насочени предимно към иновации и внедряване. Комисията проучва начините за постигане на по-голямо общо финансиране на равнището на ЕС в подкрепа на инвестициите в производството на технологии за нулеви нетни емисии въз основа на текуща оценка на нуждите от инвестиции. Прилагането на всеобхватен европейски подход ще бъде от съществено значение за предпазване на единния пазар от разпокъсаност и реализиране на максимални полезни взаимодействия и икономии от мащаба. Комисията ще работи с държавите членки в краткосрочен план, с акцент върху горепосочените инструменти — REPowerEU, InvestEU и Фонда за иновации — за намиране на свързващо решение за предоставяне на бърза и целенасочена подкрепа там, където тя е най-необходима, в допълнение към очертаните по-горе временни и целенасочени промени в държавната помощ. Въпреки че привеждането в действие на тези различни елементи може да не се осъществи едновременно, ние се ангажираме да постигнем резултати по този всеобхватен европейски подход.

В средносрочен план Комисията възнамерява да даде структурен отговор на нуждите от инвестиции, като предложи създаването на **Европейски фонд за суверенитет** в контекста на прегледа на многогодишната финансова рамка преди лятото на 2023 г. Целта е да се запази европейското предимство в областта на критичните и

¹⁸ Това не компрометира общите приходи от СТЕ, налични за погасяване на дълга по инструмента за възстановяване NextGenerationEU.

нововъзникващите технологии, свързани с екологичния и цифровия преход — от свързаните с изчисленията технологии, включително микроелектрониката, квантовите изчислителни технологии и изкуствения интелект, до биотехнологиите и биопроизводството и технологиите за нулеви нетни емисии. Този структурен инструмент ще се основава на опита от координирани многонационални проекти в рамките на ВПОИ и ще се стреми да подобри достъпа на всички държави членки до подобни проекти, като по този начин гарантира сближаването и предпазването на единния пазар от рискове, причинени от неравностойното наличие на държавни помощи. Комисията ще работи с държавите членки при проектирането на Фонда за суверенитет, за да се гарантира, че той отговаря на съответните им нужди.

2.2.3 Частно финансиране

По-голямата част от инвестициите, необходими за прехода към нулеви нетни емисии, ще трябва да дойдат от частно финансиране. Публичното финансиране може да привлече частни инвестиции, но няма да бъде достатъчно за преодоляване на недостига на инвестиции. За да постигнем успешен преход към нулеви нетни емисии, имаме нужда от значително финансиране от частния сектор, по-специално финансиране, набрано чрез капиталовите пазари от широк кръг инвеститори, включително малки инвеститори на дребно, както и големи институционални инвеститори. Поради това е от съществено значение наличието на **добре функциониращи капиталови пазари и рамка за финансиране за устойчиво развитие.** ЕС трябва да гарантира, че капиталовите му пазари могат да усвоят необходимия обем и разнообразие на финансиране за дружествата от ЕС, по-специално в стратегически сегменти от промишлеността.

ЕС трябва да увеличи усилията си за създаване на напълно развит съюз на капиталовите пазари (СКП). СКП има за цел да се увеличи размерът на отделните капиталови пазари и тяхната трансгранична интеграция, за да се подобрят възможностите за финансиране и инвестиции за физическите лица и дружествата, включително тези, които извършват дейност в сектора на чистите технологии.

Един по-задълбочен и действително интегриран единен пазар на капитали ще предостави на дружествата от ЕС средствата да се финансират, да се разрастват и да станат по-малко зависими от банково финансиране и да получават финансиране за управление на екологичния преход. Следователно постигането на напредък по изграждането на съюза на капиталовите пазари е съществен принос към политическите цели на Комисията за екологична и цифрова конкурентоспособност на европейските предприятия в световен мащаб и за отворената стратегическа автономност на ЕС.

Постигането на напълно интегриран капиталов пазар на ЕС изисква по-голяма амбиция и ангажираност от страна на всички ключови заинтересовани страни за **бързо постигане на съгласие по законодателните предложения на Комисията за изпълнение на плана за действие за СКП от 2020 г.**

Рамката на ЕС за финансиране за устойчиво развитие подкрепя усилията на инвеститорите и предприятията да увеличат своите инвестиции, които ще бъдат приведени в съответствие с целите на Европейския зелен пакт. Политиките на ЕС за устойчиво финансиране ще подкрепят екологичния преход, като направят частното финансиране на екологосъобразни проекти и дружества по-лесно за получаване и по-

привлекателно, както се припомня в обновената стратегия за финансиране за устойчиво развитие¹⁹.

2.3. Подобряване на уменията

Екологичният преход трябва да бъде ориентиран към хората и приобщаващ, за да се гарантират справедливи резултати, да се създават качествени работни места и да не се пренебрегва никой. През 2019 г. в европейската икономика са отчетени 4,5 милиона „зелени“ работни места²⁰ в сравнение с 3,2 милиона през 2000 г. Екологичният преход ще увеличи търсенето на нови умения на всички равнища, което изисква широкомащабно повишаване на квалификацията и преквалификация на работната сила. По изчисления само в сектора на акумулаторните батерии ще са необходими допълнителни 800 000 работници до 2025 г. През следващото десетилетие ще има ожесточена конкуренция за таланти. Производителността на нашата промишленост, просперитетът на нашето общество и способността ни да постигнем целите за нулеви нетни емисии ще зависят от способността ни да задържаме и привличаме работници. **Ето защо третият стълб на промишления план на Зеления пакт трябва да се съсредоточи върху екологичните и цифровите умения на всички равнища и за всички хора, като приобщаването на жените²¹ и младите хора²² е в центъра на плана.**

Търсенето на таланти е силно. Недостигът на работна ръка, както е видно от процента на незаетите работни места²³, се удвои в секторите, считани за ключови за екологичния преход²⁴ между 2015 г. и 2021 г., а търсенето на технически умения във връзка с екологичния преход нараства²⁵. Тъй като се счита, че между 35 % и 40 % от всички работни места ще допринесат за двойния преход, изискванията за технически — включително цифрови — умения и образователни равнища в зелената икономика изпреварват икономиката като цяло²⁶. Общата производителност на труда е по-висока в екологичните сектори, като например **производителността в сектора на чистата енергия е с около 20 % по-висока от средната за цялата икономика**, което прави

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390>

²⁰ Въз основа на определението на Евростат за „зелени“ работни места („Заетост в сектора на екологичните стоки и услуги“), Евростат, „Екологична икономика — статистика за заетостта и растежа“, данни, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth&old_id=583805#Development_of_key_indicators_for_the_environmental_economy.

²¹ Равнището на заетост сред жените е било 69,5 % през второто тримесечие на 2022 г. в сравнение с 80,2 % при мъжете при средна стойност от 74,9 %. Равнището на заетост на хората на възраст между 60 и 64 години е 48,2 % в сравнение със средно 74,9 % за възрастовата група от 20 до 64 години.

²² Докато равнището на безработица спадна до рекордно ниски 6,0 % през ноември 2022 г., младежката безработица (за лица под 25 години) е 2,5 пъти по-висока от общата безработица.

²³ Процентът на незаетите работни места е делът на незаетите работни места от общия брой на свободните работни места и се счита за един от най-добрите възможни показатели за недостига на работна ръка в даден сектор.

²⁴ Тези сектори включват секторите на производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива, транспорта, строителството и преработвателната промишленост. За съжаление на равнището на ЕС липсват данни за сектора на водоснабдяването, канализацията, управлението на отпадъците и дейностите по възстановяване, които също се считат за ключови за прехода.

²⁵ Въз основа на тясното определение на Евростат за „зелени работни места“ („Заетост в сектора на екологичните стоки и услуги“). Недостигът на работна ръка, както е видно от процента на незаетите работни места, се е удвоил в секторите, считани за ключови за екологичния преход между 2015 г. и 2021 г.

²⁶ Доклад на МОТ за 2019 г.: „Умения за по-екологосъобразно бъдеще: глобален преглед“, достъпен на адрес: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_732214.pdf

зелените умения още по-важни за бъдещия просперитет²⁷.

ЕС предприема действия за справяне със свързаните с уменията предизвикателства, породени от двойния екологичен и цифров преход, чрез своята обща рамка — **Европейската програма за умения**, която функционира във взаимодействие с **европейското пространство за образование**²⁸. **Европейският пакт за умения**, който наскоро отбеляза втората си годишнина, подкрепя 14 широкомащабни партньорства в европейските промишлени екосистеми, като им помага да предоставят на работната сила уменията, необходими за прехода към въглеродно неутрална и цифрова икономика. Партньорствата насърчават координирани действия от страна на дружества, работници, публични органи, социални партньори, доставчици на услуги в областта на образованието и обучението и служби по заетостта. Досега са се присъединили над 1 000 членове, включително големи многонационални дружества, МСП, местни доставчици на обучение и търговски камари. **Заедно те поеха ангажимент да помогнат за повишаване на квалификацията и преквалификация на 6 милиона души.** Освен това промишленият форум за чиста енергия се ангажира да увеличи усилията и инвестициите в развитието на умения.

Планът за действие в областта на цифровото образование, цифровото десетилетие и структурираният диалог за цифрово образование и умения, състоял се през 2022 г., подготвиха почвата за ускоряване на действията за реформиране на образователните системи и предоставянето на основни и задълбочени цифрови умения в цялата икономика и на хора от всички възрасти. Това осигурява силна отправна точка, за да се гарантира, че както обществото, така и предприятията могат да използват цифровите умения за по-прецизно и ефективна употреба на природните ресурси за по-положително въздействие върху околната среда.

Неотдавнашното съобщение относно **използването на талантите в европейските региони** подкрепя политиките за подпомагане на придобиването и развитието на уменията, необходими за екологичния преход във всички региони на ЕС²⁹.

Европейската година на уменията 2023 е уникална възможност за развиване на уменията, необходими за успех в бързо променящата се икономика и за увеличаване на усилията. Време е ЕС и неговите държави членки да предприемат по-смели и по-амбициозни промени в програмата за образование и умения и да използват възможностите, предоставени от рамката на ЕС³⁰:

- Комисията работи с държавите членки за определяне на цели и показатели за **наблюдение на предлагането и търсенето** на умения и работни места **в секторите, които са от значение за екологичния преход.** Неравнопоставеността между половете продължава да преобладава в сектора на технологиите с нулеви нетни емисии. Например жените са недостатъчно представени в професионалното и висшето образование в областта на науката, технологиите, инженерството и

²⁷ Обсерватория на JRC за технологии за чиста енергия (CETO): „Цялостен стратегически анализ на технологиите за чиста енергия — Доклад за състоянието за 2022 г.“: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC131001/2022.5375.pdf>

²⁸ COM (2022) 625

²⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Оползотворяване на талантите в европейските региони“, COM(2023)32 final.

³⁰ Например микроквалификации, индивидуални сметки за обучение, препоръки за образование и цифрови умения.

математиката (НТИМ), които са от голямо значение за енергийния сектор³¹. В сектора на енергията от възобновяеми източници жените представляват едва една трета от работната сила³², така че съществува ясна възможност за използване на таланта на жените там.

- Комисията работи с държавите членки и сектора на висшето образование за изпълнението на **европейската стратегия за университетите**³³, която играе ключова роля за осигуряването на ориентирани към бъдещето умения. ЕС предоставя значителна финансова подкрепа за тази цел, включително чрез инициативата за европейски университети „Еразъм+“ (1,1 милиарда евро).
- Освен това трябва да привличаме и задържаме най-добрите таланти в Европа, особено в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ). Трябва да открием нови пътища за международните студенти и изследователи в областта на НТИМ, които искат да дойдат в Европа.
- До февруари 2023 г. ще бъде създадено **широкомашабно партньорство за умения в областта на енергията от възобновяеми източници на сушата** в рамките на пакта за умения. Партньорството ще идентифицира ангажименти и цели и ще разработи визия за конкретни нужди от повишаване на квалификацията и преквалификация за сектора на енергията от възобновяеми източници в Европа.
- До края на тази година ще бъде създадено **партньорство за придобиване на умения в областта на термопомпите**, като се полагат усилия за създаване и на партньорство за придобиване на умения в областта на енергийната ефективност.
- По модела на академията на Европейския алианс за акумулаторните батерии³⁴ Комисията ще предложи да се създадат **академии за промишленост с нулеви нетни емисии** с цел разгръщане на програми за повишаване на квалификацията и преквалификация в стратегически за екологичния преход отрасли, като например суровини, водородни и слънчеви технологии. Комисията ще създаде академия, която да предлага онлайн и офлайн обучения за устойчиво строителство с акцент върху използването на материали на биологична основа, кръговост и цифрови технологии.

Валидирането на уменията, наред с усилията за подпомагане на признаването на квалификациите във всички държави членки и от трети държави, както и политиките за трудова мобилност, могат да улеснят постигането на съответствие между уменията на хората и нуждите на работодателите. Хората учат по множество начини и при различни обстоятелства извън структурите за формално образование и обучение. В подкрепа на това:

- Като част от програмата на ЕС за умения Комисията ще **улесни признаването на квалификациите**. Това би могло да създаде „ускорена процедура“ за признаване

³¹ Това означава по-нисък дял на заявките за патенти с жени изобретатели (едва 20 % във всички класове патенти през 2021 г. и малко над 15 % за технологии за смекчаване на изменението на климата), по-нисък дял на стартиращите предприятия, създадени или съфинансирани от жени (по-малко от 15 % в ЕС през 2021 г.), и по-ниски суми капитал, инвестирани в ръководени от жени дружества (едва 2 % в стартиращи предприятия, създадени изцяло от жени, и 9 % в смесени екипи в ЕС през 2021 г.). Източник: СЕТО: „Цялостен стратегически анализ на технологиите за чиста енергия в Европейския съюз — Доклад за състоянието за 2022 г.“

³² 32 % през 2019 г. според Промисления форум за чиста енергия, Съвместна декларация относно уменията в сектора на чистите технологии, https://commission.europa.eu/system/files/2022-06/ceif_joint_statement_on_skills.pdf

³³ COM (2022) 16

³⁴ Европейската академия за акумулаторни батерии ще помогне за обучение, преквалифициране и повишаване на квалификацията на близо 800 000 работници до 2025 г.

и намаляване на административната тежест чрез подпомагане на бързото установяване на автентичността на квалификациите от страна на работодателите и доставчиците на обучение.

- Освен това Комисията ще обмисли как да съчетае **подхода „Уменията на първо място“**, признаващ действителните умения, със съществуващите подходи, **основани на квалификации**, в интерес на мобилните граждани на ЕС и гражданите на трети държави.
- По-специално, за да привлече таланти от държави извън ЕС, Комисията проучва основан на уменията подход за улесняване на достъпа на граждани на трети държави до пазарите на труда в ЕС в приоритетни сектори чрез създаването на **резерв на ЕС от таланти** и представя предложение относно признаването на квалификациите на граждани на трети държави.

Може да се направи повече, за да се помогне на хората да придобият нови умения. ЕС разполага със стабилни рамки на политиката за **финансово подпомагане на развитието на умения**, като с препоръки на Съвета се подкрепят редица реформи на уменията в областта на индивидуалните сметки за обучение, микроквалификациите, качествено и ефективно чиракуване и професионалното образование и обучение. Постигането на съгласувани конкретни резултати от тези реформи на политиката в цяла Европа изисква както **публично, така и частно финансиране, което би могло да включва:**

- Таванът на общия регламент за групово освобождаване за помощи за МСП за обучение ще се увеличи от 2 млн. евро на 3 млн. евро.
- Мерките, предоставящи възможности за придобиване на умения на работниците като част от ВПОИ, ще бъдат взети предвид при оценката на съответствието на тези проекти с държавната помощ³⁵.
- За да насърчи повече инвестиции в обучение по нови технологии и производствени процеси с нулеви нетни емисии, Комисията ще проучи третирането на разходите за обучение от дружествата като инвестиция, а не като разход или оперативен разход.

Налично е и финансиране от ЕС. Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. и NextGenerationEU подкрепят инвестиции в размер на около 64,8 милиарда евро в придобиване на умения, преквалификация и повишаване на квалификацията³⁶. От тези 64,8 милиарда евро политиката на сближаване, чрез **Европейския социален фонд+ (ЕСФ+)**, е основният инструмент на ЕС за подкрепа на инвестициите в умения и предоставя 5,8 милиарда евро за „зелени“ умения и „зелени“ работни места. **Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР)** допълва ЕСФ+ с инвестиции в умения, образование и обучение, включително инфраструктура. **Механизмът за справедлив преход** подкрепя с 3 милиарда евро обучението и развитието на умения на работниците с цел адаптиране към екологичния преход.

Механизмът за възстановяване и устойчивост предоставя значителна финансова подкрепа. 14 държави членки включват мерки за обучение по „зелени“ умения и работни места в своите национални планове за възстановяване и устойчивост, които заедно

³⁵ Точка 18 от Насоките за ВПОИ: Съобщение на Комисията — Критерии за анализа на съвместимостта с вътрешния пазар на държавна помощ за насърчаване изпълнението на важни проекти от общоевропейски интерес (ОВ С 528, 30.12.2021 г., стр. 10—18).

³⁶ Европейският социален фонд+, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Европейският фонд за регионално развитие, програмата „Цифрова Европа“, Механизмът за възстановяване и устойчивост и Фондът за справедлив преход.

възлизат на около 1,5 милиарда евро.

2.4. Търговия и устойчиви вериги на доставки

ЕС приветства инициативите, провеждани в целия свят по пътя към неутралност по отношение на климата и устойчивост на околната среда. Целта за нулеви нетни емисии може да бъде постигната най-добре, ако стимулите за технологии за нулеви нетни емисии се основават на принципите на лоялна конкуренция и отворена търговия. **Четвъртият стълб на промишления план на Зеления пакт се състои от глобално сътрудничество и използване на търговията в интерес на чистия преход.**

ЕС черпи конкурентна и политическа мощ от позицията си на важна търговска сила. ЕС продължава да бъде привлекателна дестинация за инвестиции от цял свят. Нямахме да постигнем устойчивост и да преодолеем предизвикателствата от последните години без ефективността на търговията и печелившите партньорства, които развихме с трети държави. В същото време увеличаването на нелоялните и принудителните практики изисква от нас да разработим нови инструменти и да отстояваме правата си, за да поддържаме еднакви условия на конкуренция³⁷. Като цяло това отразява стремежа на ЕС към отворена стратегическа автономност.

Отвореността на търговията е съществен елемент от нашата стратегия за запазване на позицията на ЕС като лидер в технологиите с нулеви нетни емисии. Търговската политика запазва връзката на единния пазар с полюсите на растеж извън нашия континент, като същевременно осигурява достъп до ресурсите, които са от решаващо значение за екологичния преход. От една страна, отворената търговия създава възможности за нашата промишленост, като отваря нови пазари за износ и създава икономии от мащаба. От друга страна, тя предоставя достъп до суровини, части, компоненти, както и услуги, от които нашата промишленост се нуждае, като се има предвид, че две трети от нашия внос се състои от междинни продукти.

ЕС ще работи със своите партньори за насърчаване на стабилността в международната търговия и за укрепване на правната сигурност за инвеститорите и дружествата, като продължи да **подкрепя Световната търговска организация (СТО)**, включително чрез реформирането ѝ. СТО играе роля в подкрепа на неутралността по отношение на климата, като предоставя форум за обсъждане на търговските аспекти на екологичния преход, като пояснява как да се насърчават екологосъобразните инвестиции по начин, който свежда до минимум нарушенията на търговията, както и като укрепва правилата относно субсидиите, които оказват отрицателно въздействие както върху търговията, така и върху климата.

Комисията също така ще продължи да развива мрежата на ЕС от **споразумения за свободна търговия**, като същевременно извлича максимална полза от вече съществуващите споразумения чрез ефективно изпълнение и правоприлагане. По-специално Комисията ще работи за приключване на преговорите с Австралия до лятото на 2023 г. и за постигане на значителен напредък с Индия и Индонезия, като същевременно проучва възможностите с други партньори в Индийско-Тихоокеанския регион. Комисията също така ще предложи за ратифициране споразуменията с Чили, Мексико и Нова Зеландия и ще се стреми да постигне напредък с Меркосур. Комисията също така ще се стреми да финализира своето споразумение за икономическо

³⁷ Това изисква, наред с другото, укрепване на капацитета на ЕС за контрол и защита на границите на ЕС, което е ключова цел на предстоящата митническа реформа.

партньорство с Кения.

Комисията ще подкрепи чистия преход, като продължи да развива други форми на сътрудничество с партньори, в допълнение към по-традиционните търговски споразумения. Съветът по търговия и технологии със САЩ и този, който е в процес на подготовка с Индия, създават нов инструмент за сътрудничество. Чрез работата на специалната **работна група ЕС—САЩ по Закона за намаляване на инфлацията** ЕС и САЩ търсят прагматични решения на опасенията на ЕС с цел поддържане и укрепване на трансатлантическите вериги за създаване на стойност и гарантиране на положително сътрудничество по отношение на общия интерес от постигане на нулеви нетни емисии.

ЕС разработи **споразумения за улесняване на устойчивите инвестиции (SIFA)**, по-специално с партньори в Африка, за да улесни привличането и разширяването на инвестициите, като същевременно се интегрират ангажиментите в областта на околната среда и трудовите права. Климатът и енергетиката са ключова област за партньорства в рамките на **Global Gateway** — приносът на ЕС за намаляване на недостига на инвестиции в световен мащаб. Освен това ЕС ще подкрепи развиващите се страни в усилията им за адаптиране и спазване на изискванията на ЕС за автономна устойчивост. ЕС ще продължи да развива своя политически диалог и конкретни действия в областта на научните изследвания и иновациите със Съюза за Средиземноморието и Африканския съюз с цел насърчаване на сътрудничеството в областта на енергията от възобновяеми източници и чистия водород³⁸. Комисията предлага инвестициите в други ключови области на партньорство, като например цифровите технологии или транспорта, да бъдат допълнително приведени в съответствие с целта за нулеви нетни емисии. Комисията ще продължи да подкрепя устойчивите инвестиции в енергетиката, транспорта и цифровата свързаност чрез изпълнението на икономически и инвестиционни планове за Западните Балкани, Източното партньорство и южното съседство.

Ще бъдат разработени и редица **нови инициативи**:

- Ще работим с единомислещи партньори, за да създадем **клуб за суровини от изключителна важност**, за да постигнем сигурни, устойчиви и достъпни глобални доставки на суровини, които са от съществено значение за нашия екологичен и цифров преход с конкурентоспособна и диверсифицирана промишлена база. Въз основа на съществуващите международни инициативи клубът ще разработи принципи за свързване на държавите, потребители на суровини, и държавите, богати на ресурси, и ще насърчава сътрудничеството, за да се даде възможност на богатите на ресурси развиващи се страни да се придвижат нагоре по веригата за създаване на стойност.
- Ще разработим **промишлени партньорства за нулеви нетни емисии/чисти технологии**³⁹, като насърчаваме възприемането на технологии за нулеви нетни емисии в световен мащаб и подкрепяме ролята на промишлените способности на ЕС за проправяне на пътя за глобалния преход към чиста енергия.
- Ще разработим **стратегия за експортните кредити**, включително **механизъм на ЕС за експортни кредити и засилена координация на финансовите инструменти на ЕС**. Те могат да насърчат съгласуваността с политиките на ЕС, като например Европейския зелен пакт или Global Gateway, които са поели ангажимент да инвестират в инфраструктури, съобразени с пътищата за постигане

³⁸ В рамките на „Хоризонт Европа“ ЕС стартира специална „инициатива за Африка“ и „Средиземноморска инициатива“, всяка от които с инвестиции на ЕС на обща стойност около 300 милиона евро.

³⁹ Разработени от Коалицията на министрите на търговията по въпросите на климата:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_23_248

на нулеви нетни емисии.

Отвореността процъфтява само там, където има справедливост. Държавите по света са разработили нови инициативи в подкрепа на екологичния преход. Там, където публичният сектор оказва твърде голямо влияние върху частните пазари, нарушенията създават неравнопоставеност и водят до нелоялна конкуренция. Съществува особена загриженост по отношение на непазарните икономики. ЕС иска да бъде начело на решителни мерки за справяне с тези тенденции.

На първо място, Комисията ще продължи да използва пълноценно **инструментите за търговска защита**, за да защитава единния пазар от нелоялни търговски практики като дъмпинг и нарушаващи конкуренцията субсидии, с акцент върху секторите, които са от ключово значение за постигането на целта на ЕС за нулеви нетни емисии. Ще предприемем и по-нататъшни стъпки, за да гарантираме, че нашите мерки няма да бъдат заобиколени.

Тъй като стимулите за екологосъобразност се множат по цял свят, Комисията ще гарантира, че чуждестранните субсидии не подкопават несправедливо конкурентоспособността на европейската промишленост. **Регламентът относно чуждестранните субсидии** влезе в сила на 12 януари 2023 г. и предоставя допълнителен инструмент за разследване на предоставяните от трети държави субсидии, като се отчита специфичното им въздействие върху вътрешния пазар. ЕС също така ще работи с партньори за идентифициране и справяне с нарушаващи конкуренцията субсидии или нелоялни търговски практики, свързани с кражба на интелектуална собственост или принудителен трансфер на технологии в непазарни икономики, като например Китай.

Комисията също така ще насърчава реципрочността за достъп до пазарите на обществени поръчки. Комисията е готова да използва **инструмента за международни обществени поръчки** за първи път през 2023 г., за да подкрепи равнопоставения достъп на дружествата от ЕС до пазарите на обществени поръчки в трети държави.

И накрая, в период на нарастващо геополитическо напрежение ЕС и неговите държави членки следва да действат заедно в защита на своите интереси. **Рамката на ЕС за скрининг на преките чуждестранни инвестиции** позволява ефективна координация за опазване на ключови европейски активи и защита на колективната сигурност. Извършваме преглед на функционирането на механизма и оценяваме как неговата ефективност може да бъде допълнително подобрена, без да се застрашава нашата откритост към преки чуждестранни инвестиции. Същевременно ще координираме действията си с нашите съюзници, включително в работната програма в областта на икономическата сигурност, предложена от Япония, която председателства Г-7. След като бъде приет, **инструментът на ЕС за борба с принудата** ще предостави подходящи средства за бързо реагиране на икономическото сплашване.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

ЕС продължава да бъде привлекателна дестинация за устойчиви инвестиции. През последните 30 години европейският единен пазар донесе значителни икономически ползи, като увеличи годишния БВП на ЕС средно с 8—9 %⁴⁰. Европейският бизнес модел се основава на откритост, а европейският социален модел осигурява образование,

⁴⁰ Документ за обсъждане 094: [Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel \(europa.eu\)](#) (Количествено определяне на икономическите последици от единния пазар в един структурен макромодел), Jan in't Veld, 2019 г.

социална закрила на работниците, както и опазване на здравето и околната среда. Предлагаме благоприятна за бизнеса среда (напр. качество на инфраструктурата, върховенство на закона). Заедно с лоялната конкуренция и единствената по рода си регулаторна рамка, насочена към двойния цифров и екологичен преход, това спомага за осигуряването на необходимата предвидимост за инвеститорите.

Промишленият план на Зеления пакт има за цел да опрости, ускори и съгласува стимулите за запазване на конкурентоспособността и привлекателността на ЕС като място за инвестиции за промишлеността с нулеви нетни емисии. Заедно ЕС и неговите държави членки могат да изпратят силен сигнал към бизнеса, като същевременно ускоряят двойния преход.

В краткосрочен план и особено предвид нелоялната конкуренция на фона на високите цени на енергията са необходими временни и целенасочени допълнителни мерки в подкрепа на европейската промишленост. Регулаторната среда трябва да бъде адаптирана към новата реалност. Тя следва да бъде по-проста и по-бърза, за да служи по-добре на целите на ЕС за устойчива икономика и общество с нулеви нетни емисии.

Настоящото съобщение е следваща стъпка в изпълнението на програмата от Версай⁴¹. В него се представя отговорът на Комисията на краткосрочните предизвикателства, пред които е изправена европейската промишленост. Комисията ще вземе предвид и призовава на Европейския съвет да представи преди заседанието му през март по-широка стратегия за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на единния пазар, който чества своята 30-та годишнина. Комисията също така призовава държавите членки да постигнат съгласие по прегледа на икономическото управление.

Комисията е готова да подкрепи промишлеността и обществото в прехода им към устойчивост, като насърчава инвестициите в нови технологии и предоставя финансиране, когато това е възможно и необходимо. Инвестициите в професионални умения на работната ръка изискват обучение и образование, за да бъдат жизненоважна част от нашето бъдеще. Тъй като живеем във взаимосвързан свят и тъй като екологичният преход е реалност извън границите на ЕС, Комисията ще продължи да контактува и да си сътрудничи с нашите търговски партньори чрез открит, но решителен подход.

Комисията призовава лидерите, правителствата, законодателите и социалните партньори да подкрепят изпълнението на този план и е готова да го превърне в конкретни предложения въз основа на текущата оценка на нуждите преди заседанието на Европейския съвет през март.

41 Неформална среща на държавните и правителствените ръководители, Версайска декларация, 11 март 2022 г.